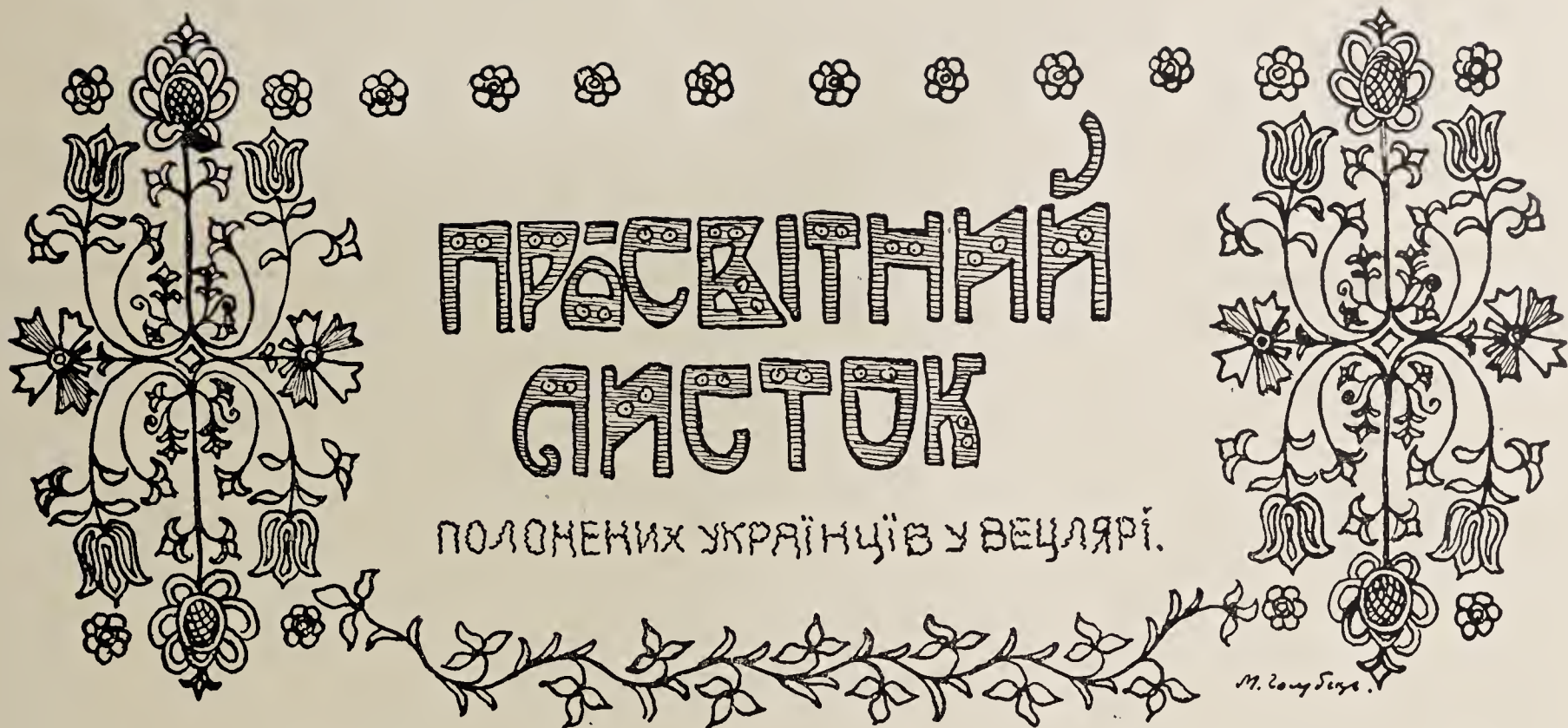

Виходить кожної неділі.

Ціна одного примірника 2 фен.

Дрібні рукописи редакція авторам не звертає.

Ч. 24.

Вецляр, 17. вересня 1916. р.

Р. II.

А що ми на се?

Виступ Румунії звернув увагу цілого світу на Чорне море й значіння Царгороду. Заздрість європейських держав лишила сю браму до Чорного моря в руках Туреччини. Нині витягає свою руку по Царгород Росія й каже: або пан, або пронав!

І Німці спізнали, що „як довго Росія велика й сильна, змагатиме вона до Царгороду, все одно, чи дорога туди мусить іти через Відень, чи навіть через Берлін“. Нині має ключ до Царгороду Берлін. Аби вдержати той ключ у своїх руках, треба розбити Росію, Росія стала великою державою, коли від Польщі здобула Україну. Не тільки тому, що вона нині має 30 мільонів населення, але й тому, що вона є шніхліром збіжа, руди й вугілля Росії. Має Росія Україну—вона велика, втратить її—упаде її велич, бо серце Росії не лежить нині на півночі, ані в Петербурзі, ані в Москві, воно лежить на полудні, значить на Україні. І поки на Україні не повстане великий провал, що відділюватиме Росію від Чорного моря, вона не дасть спокою Європі.“

Так пишуть Німці*) і всі часописи при-

знають, що треба їм змагати до Чорного моря. Небавом почуємо й англійські голоси, бо й Англії незручно, якби Росія захопила Царгород. Російські часописи писали, що будуть вести війну за Царгород хоч би Англія й Франція замирили з Німеччиною; правительство замовило 19. мільонів аршинів військового сукна на весну. Буде розправа не аби яка! Що скаже Англія?

І Поляки підняли голову. Заздро їм стало, що українська справа може заглушити польську. Коли осередні держави хотіли признати польський сойм у Варшаві, коли Австрія віддала Полякам нашу Холмщину, Краків домагався часописами від Варшави, щоб вона заявила ся за осередніми державами. Вона мовчала!

А тепер вона заговорила многотисячними зборами до угорського народу проти Румунії. Вислала писмо до угорського президента міністрів Тіси: нехай угорський сойм уживе свого впливу (в Німеччині), щоб не протягало ся оголошення польської держави й утворення польської армії,—„На границях Польщі й на лінії від Двини поза припецькі болота рішуть ся доля ваша й

*) Книжка Акселя Шмідта: Кінцева ціль Росії.

вана". Сим гаяють Польки: хочуть Німці утворити вал проти Росії—ми готові, ми даєм армію, тільки не забувайте про нас, що границя Польщі від сходу не є означена. Угри заслонятиме брати Польща від Росії.

Та се української справи не заглушить. Німці знають, що Польки лукавили перше. Про українське питання чимало пишуть у Росії, а особливо на Україні. Чимало українських студентів, як говорив неперемисливий галицький закладник із Росії др. Федак, виїхали на сеса помогати в роботі, щоб вивчити ся української мови. Їм сором не знати мови народу, до якого вони самі належать і про якого тепер говорить увесь світ.

А нам у полоні хіба не сором, що ми

цурасмо ся України, не хочемо говорити „малоруським паречем“, боїмо ся політики? Адже приїдемо до села, а там ту політику рознесли між наших бабів і родичів студенти. Чи не сором буде вам, що ви з цієї політики не будете знати нічого та що ви не навчили ся по українськи писати й читати, не перевірили свою мову на салдатецьку, якою не говорить ніхто на світі? Чи не час вам подумати, що ви єши „славних батьків“, що за Богдана й Володимира говорили сею мовою? Подумайте, чи не треба вам стати проти того, щоб вашу землю не захопили польські папи, чи не треба вам політики, чи не треба вам другого Богдана, що гнав би тих папків Ляшків за Вислу?! Не будете ви говорити про себе—то про вашу землю заговорять польські папи й сядуть на вас, як чорная хмара!

Громадський і політичний рух на Україні.

Зараз після скасування Гетьманщини за Катерини II розпочинається боротьба за визволення рідного краю. Працю в тім напрямку почала лівобережна шляхта, що вислала графа Канніста до Німеччини прохати допомоги проти „російської тиранії“.

На початку XIX ст. Україні ширили свої думки через масонські ложі, а далі через товариство декабристів. Року 1846. повстає „Кирило-Методієвське братство“, придушене в зародку твердою рукою „фельдфебеля царя“, як називав Шевченко Миколу I.

У 60. рр. минулого століття рух український знову оживає: у Києві, Петербурзі й по інших містах закладають ся т. зв. „Громади“, що чимало спричинили ся до розвитку української думки. У кінці 70-х і на початку 80 рр. серед української молоді помітні радикально-політичні й соціально-революційні тенії, почасти під впливом російської революційної боротьби. Українські організації не сходили ся з російськими в тім, що перші дбали про перебудову Росії на федеративних основах, тоді як другі мали централістичні тенденції. В ті часи найбільш прислужив ся до розвитку українського соціального й політичного радикалізму проф. Михайло Драгоманів, якого російський уряд викинув із київського університету й змусив емігрувати за кордон. Ідейний, енергійний вчений працює, не покладаючи рук, і за кордоном. Його писання, особисті знайомства, листуван-

ня роблять величезний вплив на громадянство українське, особливо на молодь.

Та до початку XX-го стол. не було на російській Україні справжньої політичної партії з відповідною програмою, організацією й плановою роботою.

Першою такою партією була „Револьюційна Українська Партія“, заснована р. 1900. Ця партія відома з організації селянських розрухів на Полтавині в 1902. й інших пізніших виступів. Р. У. П. набила собі чимало прихильників серед української молоді й швидко по всіх більших містах України почали працювати її комітети („Вільні Громади“) з „Центральним Комітетом“ у Києві. Крім цього партія мала й „Закордонний Комітет“ у Львові. Помінувши загально-російський революційний рух, в якому Р. У. П. грала не останню роль, вона особливо багато зробила для українського руху, як революційного, так і загально-національного й культурного.

Зі своїм розвитком Р. У. П. зазнала деяких змін, наслідком чого повстало дві нових партії. Самостійницькі елементи заклали т. зв. „Українську Народню Партію“, а ті, що були під впливом російської соціально-демократії, в 1905 р. прилучили ся до останньої, заклавши так зв. „Спілку“, краю організацію українського сільського пролетаріату. Хоча „Спілка“ мала на меті працювати, пристосовуючись до завдань загально-російської революції, але в дійсності вона мусіла зважати й на у-

українські постулати й агітувала за автономію України.

Та більшість лишилася в Р. У. П., яка після виходу „Спільчан“ та „Самостійників“ переіменувалася, в „Українську Соціально-демократичну Робітничу Партію“, з головною точкою програми—автономія України. Ця партія й до тепер грає значну роль серед української суспільності, а особливо молоді.

Другою поважною партією на Україні є „Українська Демократична Партія“. Остання повстала після 1905 року й до неї прилучилося головне старше покоління українського громадянства, що перед тим гуртувалося по „Громадах“.

Програма й тактика У. Д. П. має багато спільного з російськими „кадетами“. Але головна різниця полягає в тому, що українські демократи домагаються федеративного устрою в Росії й широкій автономії для України, до чого пізніше почали нахилитися частини й російські „кадети“.

До У. Д. П. прилучилася „Українська Радикальна Партія“ з покійним Грінченком на чолі, змінивши назву попередньої на назву „Україн. Демократично-Радикальна Партія“.

Інші напрями серед українського громадянства не спромоглися утворити впливових партій. Поминувши консерваторів, котрі навіть і заходів не робили коло зорганізування й горнулися до октябристів чи подібних партій; треба згадати українських соціалістів-революціонерів, що почали виявляти себе в 1905—6 р.р. В 1907 р. відбувся установчий з'їзд української соціалістично-революційної партії, який нараджував над програмою партії, але ухвалено було лише окремі пункти її. Крім відозв партія укр. соц.-рев. видала за кордо-

ном кілька перекладних брошур.

Отже треба зауважити, що з усіх українських партій найбільше виявили праці й здібності до життя демократи-радикали та соціально-демократи. В 1905—7 р.р. вони згуртували біля себе майже всі свідомі українські елементи й підчас виборів до 1-ої й 2-ої Думи провели чимало своїх кандидатів, що утворили в Думі навіть окремі клуби під назвою „Українська Громада“, який видавав власну часопис.

Приглядаючи ся до життя й праці політичних партій на Україні, мимохідь кидається в вічі некуча потреба заснування селянської партії.

У цьому напрямку вже, правда, чимало зроблено, підготовлено, так би мовити, ґрунт для неї.

Сільська інтелігенція—вчителі, кооператори, агрономи, а по-де-куди навіть й поодинокі українські думки через читання, розповсюдження літератури, традиційні Шевченкові свята, що відбувалися часто-густо й без дозволу, вистави й т. п. Реальним здобутком було кілька „Просвіт“, заложених по селах лівобережної України.

Дуже багато прилежало ся розбуджуванню поміж масами української свідомості молода наша преса, призначена для селян і робітників. „Село“, „Засів“, а особливо „Маяк“ згуртували коло себе багато селянської інтелігенції, серед якої останніми часами зявилося чимало щирих і свідомих працівників.

Все це подає надію, що наше селянство вневдовзі спроможеться на свою власну організацію.

Ось в головних рисах наш політичний рух на Україні до початку теперішньої світової війни.

Д. Волинця.

Не порозумнішали.

Вже давно загально-відомим є, що російські керівники (правителі) не відзначають ся далекосяглістю свого розуму, але в цю війну це виявляється з незвичайною яскравістю. Загальний клич чорносотенства „держі і не пущай“ став гаслом російської внутрішньої політики. Чорні зграї по-єйпак виконують цей клич із незвичайною ретельністю. Ніхто й ніщо не може переконати всяких Хвостових, Маклакових і т. д., що так робити, як вони роблять, і не розумно й небезпечно—не поможе! Як ті хробаки зморщують ся від ясного світу й свіжого повітря, так вони не можуть перенести проявів вільної думки й змагань до кращої бу-

дучини з боку народу.

Вони тільки й ждали тої хвили, щоб накинути ся на народячі надбання, мов та голодна зграя круків на свою здобич.

Тільки вибухла війна, зараз посипали ся заборони на українську пресу, українські культурні й інші професіональні т-ва, одним словом, почали нищити все, що хоч трохи нагадувало про свільний здобуток працюючого люду. Це було в середині Росії.

Але ще з більшою лютістю накинули ся вони в Галичині. Свора графа Бобринського улаштувала цілі облави, аби викоринити те, що нагадува-

ло про національне право українського народу, що нагадувало про існування Українців. Та скоро союзні армії положили кінець цій люті—Галичина, цей захисток нашого національного руху, була висвободжена від лютого ворога. Багато цьому висвободженню допомогли й ті, кого йшли визволяти царські наємники.

Вже тоді вони самі помітили, що надуже ретельно взяли ся нищити народні придбання, тому чимало довело ся почути й графу Бобринському та єпископу Евлогію за їх пильність та невтомність із трибуни Державної Думи. Здаєть ся добрий досвід мали, щоб не робити так на далі. Так ні, не можна—спокою не дає оте прокляте „хахламанство“.

Знову таке нещастє, як і вперше, постигло частину Галичини й Буковину. Знову люте страшний ворог і глузує над найкращими, насвятїщими народними почуваннями.

Прибувши у Буковину генерал-губернатор Трепов видав указ, яким гостро наказав уживати української мови; велїв поздирати всі українські написи й позамінювати їх російськими. Мало того—назву Буковина перехрестили на „Зельоную Русь“.

Чи це не глум над нашими почуваннями, чи не насильство над самими природними правами народу?

— Не смій балакати мовою, якою почав говорити найдорощі для себе слова: мати, батько, якою навчив ся розуміти життя, людий, на якій переповідаєш найгарячіші молитви свої до Бога, здобув науку—на цій мові не смій говорити. Так хотять Трепови, Евлогії й уся їхня свора, так хоче оборонець Славян, цар Микола.

Дивіть ся ж, дивіть ся ви,—бідолашні патріоти, яке право й яка російська свобода! Це так робить свободолобна Росія. А пригляньтесь, чи так роблять вороги—Німці? Чи видавали вони такі прикази на зайнятих землях, чи нищили культурні народні інституції?..

Приглядайте ся ж, та добре приглядайте ся, бо прийде каяття, та не буде вороття.

Кращі сили України, вірні своїй ідеї, видержали першу московську навалу, видержать і другу—ворог буде усунений, але усунений залямованим перед усім культурним світом своїм поступованням проти українського народу.

Онисим Чемака.

Де-що про виставу в Франкфурті.

У великому німецькому місті Франкфурті, де мешкає багато визначних мужів краю, а також купців і фабрикантів, відбула ся з 16. серпня по 15 вересня велика військова вистава, що складала ся з воєнних трофеїв: французьких, англійських, російських, бельгійських та інших воюючих із Німеччиною держав.

Вистава зразу переносить глядача на поле війни з її наслідками. Насамперед кидаєть ся у вічі, коли зайти до першого відділу, ряд окопів з приладами до них; далі бачимо великих розмірів гармати, а також вози, аеропляни, автомобілі, походні кухні й багато інших річей.

Ось перед глядачем страшна картина сучасної війни: розірвана броня з морського корабля, порвані гармати, розбиті й погнуті вози, залізні мотори й узагалі всі страхіття, що несуть смерть та муки. Далі йде ряд інших характерних картин війни: образи, мальовані артистами на фронті, фотографії рентгеновським світлом, які показують кулі в тілі до операції й т. ин.

Зі всіх сторін Німеччини їхали люди до Франкфурту подивити ся на цікаву виставу.

Вистава виробів Кустарного Т-ва нашого табору.

Дякуючи заходам проф. Лепкого, заняли відділ на виставі й вироби Кустарного Т-ва табору Вецляр. Дуже багато оглядачів зупиняли ся коло нашого кутику, любуючи ся простотою й звязаністю нашої рідної штуки.

Жаль тільки, що на цій виставі, куди зїхала ся така сила людий, де ми своєю рідною штукою могли би багато сказати про себе й показати природні здібности українського народу, не було річей і з других українських таборів. А то було би так бажано й так потрібно для популяризації нашої простої, але милої штуки.

Багато різних річей було розкуплено в перший день відкриття вистави й багато було бажаних ще щось дістати на спомин про Українців, та на жаль наші сили не встигли зарані виробити в потрібній кількості тих річей, щоб ними задовольнити покупців. Одержано навіть кілька замовлень на наші національні виробы.

Оглядачі цікавили ся гончарними виробами, особливо нашими узорами та вишиванням на полотні й взагалі стилевими виробами.

Між Німцями у Франкфурті.

Ще кілька слів про мій побут на цій виставі. Я був у вишній сорочці з гаптованою шовком стрічкою в комірі, в козацькій шапці, підпerezаний широким червоним поясом.

Коли я йшов вулицями міста, дуже багато людей зупиняло ся та дивили ся на мій одяг, а коли я підійшов до майдану, де між деревами широкого міського парку відко було чоло великої вистави, то мене так обступили цікаві, що довело ся на деякий час зупинити ся, бо неможливо було продерти ся. Навкруги мене чуто було: „хто він?“,

а коли довідали ся, що я Українець, то це слово „Українець“ передавалось із уст в уста.

Через кілька годин я повертав із вистави до залізничної знову був предметом цікавості Німців. Відношення до мене увесь час було дуже гарне.

Почувало ся, що так замазала нас Московія перед світом, що люди дивлять ся на нас, як на вихідців з другої планети. І пригадували ся з історії ті часи, коли й нас ближче знали, коли слава про наших предків лунала по світу.

М. Р—о.

Із таборового життя.

Життя в таборі потрохи починає ворухити ся. Що вечора сурмач грає січовий марш, яким скликає людей на виклад чи віче, буває що іноді й у ранці почуєш—але не часто. У день люди одні на роботі, другі знаходять собі инше заняття: ті забравши ся до чайні чи до читальні цілий день водять пальцями по мапі, міряючи чи далеко до кордону Голандії, або Швейцарії, инші таки цікавлять ся становищем на фронті й навчають ся географії—добре діло роблять. Але найбільш роботи комерцеским людям: за ними ніде не встигнеш—ні в кантині, ні в чайні, — тай чого спішити, вони самі піднесуть, тільки вже вибачайте, здеруть, як із рідного батька. Але ще є инша категорія таборових промисловців. Цілий день вони сидять у бараці, а як тільки повернуть ся люди з роботи й трохи підвечеряють, вони зараз стільці на плечі й на найбільш людянні місця. Тут уже звичайне заняття: той придумав лотерею та вилуджує гроші з кишень землячків, той за червону й за чорну обіцяє добрий виграш, а той крутілкою туманить голови людям. Отак розважаючи ся, землячки, хоч і підуть із пустими кишенями, зате вдоволені, що нема політики.

В суботу 9. вересня після довгої перерви відбуло ся перше загально-табове віче з таким денним порядком.

- 1) таборові справи,
- 2) національне питання (реферат),
- 3) Світові події.

Багато назбирало ся питань із таборового життя, тому перша точка забрала найбільш часу. Між иншим знову порушували справу дрібних таборових грошей, справу дорожничів в центральній таборівій кантині, справу вступу до школи утікачів із робіт.

Останні матимуть вступ до школи тільки після вяснення причин утечі та після ствердження того, чи такі справді хотять учити ся, чи тільки може ухилити ся від роботи.

Справа дрібних грошей досі не рішена згідно

проханню полонених.

Референт очевидно не уяснив собі докладно, в чім полягає вага національного питання, тому весь час говорив про становище гноблених націй у Росії, а не про суть національного питання.

На дискусії часу не було. Про події в світі згадано дуже коротко, бо всі мусіли спішити на повірку.

Дуже приємним явищем є для нас, що Т-во імени М. Лисенка працює не тільки для плекання української театральної штуки, але також розуміє громадянське значіння своєї праці, стараючи ся провадити її згідно цілям Союзу Визволення України. Через те воно тепер перевело таку ухвалу, що ті члени, котрі є ворожі українській справі, будуть виключати ся з т-ва без згляду на те, на скільки вони товариству потрібні.

За час своєї праці т-во передало на волинські школи 75 м. 10 фен. й що місяця від першого липня відчисляє із загального прибутку 15% на шкільний фонд, на соціальну секцію т-во видало 51 м. 25 фен.

З радістю вітаємо цей крок і бажаємо як найбільшого успіху в дальшій діяльності товариства.

Генеральна Старшина відбула засідання в четвер 14. вересня, на якому ухвалено розклад занять на попередній тиждень; також рішено заняття у школі не розпочинати, доки люди не повернуть ся з робіт.

У неділю 10. вересня драматичним гуртком ім. М. Лисенка виставлено було в пам'ять Івана Франка його драму: „Украдене Щастє“:

Прийшло людей на виставу багато, але на жаль деякі спізнали ся й тим турбували товаришів, які уже сиділи перейняті увагою до того, що діяло ся на сцені. Із початку вистава йшла трохи мляво, але потім артисти перейняли ся духом пєси й виконували свої ролі досить гарно. Ролію

„Ганя“ виконано дуже добре; теж виразно й правдиво виступив „Миколі“ виконавець дав глядачам тип селянина з доброю душею й м'яким серцем, але заліяного й без волі. Його правдивий жак перед жандармом добре відомий більшості глядачів. Що до ролі жандарма, то вона виконана гарно й правдиво. Глядачі побачили чоловіка, в якого в молодості украдено щастя—його кохану. Сцена „гості в Миколі“ виглядає трохи карікатурно й нагадувала більше гульню в корчмі: молодіжці занадто вдавали зі себе п'яних і боялися розлучитися з пляшкою. Правда, наші жінки хоч і дубляють вишати, але ж до цього треба їх уважно припрошувати; краще було б, як би всі сиділи за одним столом.

Загально ж п'єса пройшла дуже добре, що свідчить про серйозне відношення до свого діла т.т. артистів.

Після закінчення вистави в короткій, але гарній, захоплюючій промові голова „Просв. Вид.“ познайомив присутніх з автором п'єси, покійним Франком, і провів аналогію між ним і Шевченком, які все своє життя присвятили своєму обездоленому народові.

Рясні оплески були відповіддю на щирі промову голови.

У неділю 10. вересня відбули ся загальні місячні збори кооперативної чайні.

Чистий прибуток за серпень у сумі 358 мар. 70 фен. поділено так: 195 м. 20 фен. призначено на виплату дивіденди, по 20 ф. на члена; 17 мар.

90 ф. на Соціальну Секцію; 10 м. на стипендію вбогому учневі при українській гімназії по війні, 67 м. 80 ф. на Пресову Секцію та стільки ж (67 м. 80 ф.) т-ву *Сільський Господар*. Цікаво між іншим зазначити, що останні дві організації на минулих зборах мали якраз неласку, чайні й усі пропозиції про асигнування їм були провалені. Правда, й на сїх зборах один із товаришів намагався щось закинути *Пресовій Секції*, але що саме, там ніхто й не довідав ся від нього. Другий товариш відповів йому, що ми маємо допомогати *Пресовій Секції* грошми й співробітництвом, а не підкочувати ся під неї.

На запит, чому такий малий прибуток проти попереднього місяця, пояснив голова Заряду, що стало ся се через те, що по постанові минулих зборів показано лише краму по закупній ціні, а не по продажній, як було до тепер. Але се мало вплив тільки на сей раз.

Підносили товариші ще голос, щоб дивіденду виплачувати крамом, а не готівкою. Під час дискусії по цьому питанню вияснило ся, що краще пождати із сїєю ухвалою, поки не зідеть ся до табору більше наймичків, щоб, мовляв, не було нарікань.

Перед замкненням зборів забрав голос новий відпоручник до чайні від „Просв. Виділу“, т. Б—й, й привітав присутніх іменем товаришів полонених із Зальцведеля, звідкіль він недавно прибув до нас. Тоді спинив ся трохи на великому значінні кооперації для робучого народу й закінчив признанням, що сьогоднішні збори зробили на нього дуже миле вражіння.

Пайциг.

ВІЙНА.

(від 5. до 13 вересня 1916.)

На болгарсько-румунській фронті.

На цьому фронті сього тиждня були рішучі бої. Дня 7. вересня взяли Болгари румунську твердиню наддунайську Туртака. Всю муніцію, артилерію, 21.000 салдатів, 400 офіцерів взяли до неволі. Дня 11. вересня взяли Болгари з Німцями другу наддунайську твердиню Сібістрію, другу з черги по Букарешті. Се викликало паніку (страшну тривогу) в Букарешті, з якого вся людність утікає хто жеїзницею, хто повозками або піхом до Пленті—Сіная. З болгарського фронту тільки 60 км. до столиці. А до того, найблизча пристань над Дунаєм, Рамадан, стоїть у вогні.

На Букарешт раз у раз падають бомби з літаків та цепенілів.

Се найшло відгомін за границею. До головної царської квартири покликано румунського головного команданта і ген. Іванова, що стоїть під його командою. Мають віддати провід Миколаєви Мико-

лаєвичу.

На галицькій фронті.

Був недавно (оноді) великий наступ Росіян коло Бережан, але не удав ся. Там полягло нашого брата 100.000. Але де-де посунули ся Росіяни в Карпатах на Буковині. Загалом кївське центральне бюро виказує лісту втрат Росії від 1. червня до 20. серпня на 685.000 людей, 54.600 офіцерів, 23 генерали, 88 командантів реїментів.

На угорсько-румунській фронті.

У Семпороді стоять австрійсько-угорські й румунські війська проти себе коло міста Клявзенбурга, яке стоїть пустою.

На італійській фронті.

Борба ведеть ся на передмістях Горіції, якої твердиню, як звісно, захопили Італійці.

Вісти з Росії й зі світа.

Сумний образ.

Газета „Реч“ починає свою передовицю такими словами: „У нас нема жадного міста деб за останній час не стало ся, зі звичайною безмаказаністю, крадіжжі, грабіжництва, душогубства.“

Становище російських солдатів у Перзії.

„Нов. Вр.“ доносить із Тегерану, що становище російського війська в Перзії дуже серйозне: армія гине. Вона дуже терпить тепер від спеки й малярії (східна хвороба). Санітарна поміч мала, продукти не надходять завчасно й через те грозить іще голод. Народ (Перзи) веде з російським військом партизанську війну.

Німецькі соціалісти про війну.

Берлінська фракція більшості соціальної демократії зібрала ся вперше в цілі обговорення війни й с.д., депутат до парламенту, др. Давід, сказав між иньшим слідує:

„Як каже цісарський розпорядок, народи тужать за сонцем мира. Але охоту до мира не всюди можна добачити у рішачих мужів. І так заява нашого правительства не найшла відгону у наших противників. Жофр (франц. головно-командуючий) заявив: за границею говорять про мир, а у нас тільки про побіду. А Асквіт (англ. міністер для заграниці) „німецький мир“ відкинув з насмішкою. На такий-же тон були нагоснені промови Пуанкаре (франц. президент) й Сазонова, тоб то, не може бути мира скоріш, аж поки не буде розторощена німецька воєнна могутність. Що з німецького боку були мирові пропозиції, не підлягає отже сумніву. На жалі офіційні представники французької соціально-демократичної партії й англійської робітничої партії віднесли ся до мирових пропозицій негативно.“

А далі каже бесідник: „Революція (в Німеччині) поза фронтом була-б божевіллям і злочинном. Бо гарна була-б ся свобода, яку принесла-б нам парова машина царя (так звали російський наступ в 1914 р.) А якої пощади могли-б ми надіятись від Французів і Англіїців, що увійшли-б в Німеччину?“

Висновок із сих слів такий: видержати, аж поки вороги Німеччини не зрозуміють, що їхня надія на здавлення Німеччини безвиглядна.

(Р-т)

Що думають Росіяни про війну?

Про хід війни в Росії заговорив Брусілов таке: наступ Росії щойно приготується ся. А кінця належить сподіватися в серні 1917. р. А російський публіцист Меншиков пише в „Новім Времі“: Тому що осіння негода не пригожа до роблення наступу, то увесь наступ може тривати до Покрови 1916. р.—а після того мусить застановити ся до весни.

Повстання селян у Добруджі.

Перед 1913 роком була Добруджа болгарською. І тепер, як вступили Болгари, селяни привітали

їх горячо, жінки й діти несуть їм воду гасити розпалені кулемети. З болгарськими селянами злучилися й румунські, яких визискують румунські панци, й зробили повстання. Висланий проти румунський полк, нічого не вдіяв. Його прогнали, а 100 жовнів узяли в неволю.

В Греції зміна кабінету.

Під натиском четвірного порозуміння кабінет Заїмиса уступив, але вибори не певні для Венізелоса. Армія стоїть по стороні короля, бо офіцери хочуть Грецію поділити між себе.

Робітничі розрухи в Одесі.

Часопис „Реч“ подає слідуєчі подробиці про розрухи в Одесі: Коли на Александровськім проспекті (базар) довідали ся, що поліцейські убили на смерть увязненого робітника, повстало велике збіговище, що кинуло ся на поліцейський будинок. Шефа поліції й кількох поліцейських урядників ранено. Дві Росіянки, що їх посуджено о підбурження, увязнено й на основі воєнного права засуджено на тяжку в'язницю.

Обіцянки четвірного порозуміння.

Проби перехилення Болгарії робила Росія по виступі Румунії. Їй обіцявано Кавказ, часті Турції по Мідія-Ефрос, Грецьку Македонію, Сербію й часті Добруджі, що до неї належала до 1913. р. Але надурно. Обіцянка—цяцанка, а дурному радість! От Румунії вже відмовляють російські часописи Вєсарабії й Буковині, а англійські навіть сего Семигороду, де мешкають Угри й Німці. Тепер поставили Болгари перед суд о підкупство тих, що входили в переговори а се: Генедієва й провідників аграрної партії, Турлякова й Стамбулінського.

Синод підкупється

Св. Синод займаєть ся тепер введенням православія в заняті повітах Галичини й Буковини. У всіх церквах заряджено молитви за царя й побіду російського оружа.

Оповідка.

Від 11. вересня починають ся записи в школу, на курси бухгалтерії, сільського хазяйства та німецької мови.

Просимо товаришів як найскорше зголошувати ся. Хто на роботі, нехай наперед повідомлює про своє бажання вчити ся. Не гайте, товариші, дорогого часу, користайте з усього доброго, що може дати полон.

Черніська редакції.

Т. С. Зубченко. Ваше оповідання «І ти будеш убивати» признане конкурсним і призначена перша нагорода. Ви маєте здібности до писання, тому просимо й на далі писати.

Т. Л. Ко. Оповідання «На царській службі» написане задовольняючо. Призначена третя нагорода.

Т. С. Черемого. „Во імя світла“—розумієть ся „світло“ ідеалу, ідеї... Загляньте в твори наших письменників І. Франка й иньших, то й ви зрозумієте так як треба, а не так, як вам здаєть ся.

Товаришів, що на роботі, просимо давати звістки про себе й узагалі просимо чернісувати ся з нами.

МІСЯЧНЕ ЗВІДОМЛЕННЯ кооперативної чайні за м. серпень 1916. року.**ПРИБУТКИ.****РАХУНОК КАСИ.****ВИДАТКИ.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Решта на 1-е серпня	668	35	На закупку краму й майна	3415	69
Поступило за серпень:			Винагорода членам управи, служа-		
Паєвого	11	10	щим, канцелярські й інші трати	196	40
Краму	6972	76	Боргу	3491	19
За ящики від товару	3	70	Звернено паїв	3	90
Знижки з рахунків	4	84	Видано дивіденди	10	40
			Решта на 1-е вересня	543	17
Білянс	7660	75	Білянс	7660	75

ПРИБУТКИ.**РАХУНОК КРАМУ.****ВИДАТКИ.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Решта на 1-е серпня	2464	47	Продано за серпень	7126	13
Краму	6855	18	Решта на 1-е вересня	2920	90
Загального зиску за серпень	727	38	Білянс	10047	03
Білянс	10047	03			

ПРИБУТКИ.**РАХУНОК ЗИСКІВ І СТРАТ****ВИДАТКИ.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
Загального зиску за крам.	727	38	Торгові трати	43	05
Від продажі банок і ящиків	3	70	Канцелярські прилади	23	75
Знижки з рахунків	4	84	Куплено майна	19	20
Білянс	735	92	Винагорода управі й служащим.	148	40
			Витрачено за серпень какао	129	46
			Зіпсовано краму	7	36
			Виплачено за сахарин	6	—
			Чистого зиску за серпень	358	70
			Білянс	735	92

А К Т И В.**БІЛЯНС** на 1-е вересня 1916. року.**П А С И В.**

	мар.	ф.		мар.	ф.
У касі готівкою	543	17	Капітали:		
Краму	2920	90	Паєвий	357	70
Білянс	3464	07	Нерухомий	30	—
			Запасний	767	74
			Фондовий	148	27
			Борг	917	52
			Невиданої дивіденди	510	46
			Прибуток з минулих місяців	373	68
			Чистий зиск за серпень	358	70
			Білянс	3464	07

Ч Л Е Н И

	Членів	Сума паїв.	
		мар.	ф.
На 1-е серпня було членів	953	350	50
За серпень уписалося	31	11	10
„ „ виписалося	8	3	90
На 1-ше вересня числить ся членів	976	357	70